

6. Емельяненко Т.В. Методы межкультурных исследований ценностей. (Электрон. Ресурс) / Способ доступа: URL: <http://www.countries.ru>. – Загол. с экрана.
7. Нуреев Р.М. Социальные субъекты постсоветской России: история и современность (Электрон. Ресурс) / Способ доступа: URL: <http://www.ie.boom.ru/Nureev/article/article.htm>. – Загол. с экрана.
8. Постсоветский институционализм: Монография / Под ред. Р.М. Нуреева, В.В. Дементьева. – Донецк: Каштан, 2005. – 480 с.
9. Олейник А.Н. Институциональная экономика: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 416 с.
10. Сумин В.А. Оценка рыночных норм поведения во взаимодействиях индивидов / Наукові праці Донецького національного університету. Серія: економічна. Випуск 89-1. – Донецьк, ДонНТУ, 2005. – С.141-147.
11. Index of Economic Freedom (Электрон. Ресурс) / Способ доступа: URL: <http://www.heritage.org/> – Загол. с экрана.

Annotation. *General structure constitution of economy and preliminary result of sociological studies is given. As baseline norms are functioning in Ukraine.*

Key words: *structure constitution of economy, trust-distrust, empathy, liberty in the wide sense.*

9

УДК 332.1

В.П. Гаврик, к.е.н., доцент,
Г.І. Гаврик, старший викладач, Хмельницький
 університет управління і права;
Т.П. Драганова, к.е.н., доцент, Подільський
 державний аграрно-технічний
 університет

ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ І НАПРЯМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті розглядаються актуальні проблеми політики регіонального розвитку і такі напрями її реалізації, як інвестиційна, соціальна, екологічна та науково-технічна політика.

Ключові слова: *державна регіональна політика, економічний розвиток регіону, регіональні органи управління.*

Актуальність теми. Збалансований регіональний розвиток будь-якої держави є запорукою суспільного миру, національної злагоди й стабільного економічного зростання. Наявність функціональної системи взаємовідносин центр – регіони, системи, яка забезпечує суспільну злагоду й економічний

прогрес, є індикатором рівня розвитку в державі демократії й становлення громадянського суспільства. Дієздатність державної регіональної політики є також важливим індикатором готовності нашої країни до її інтеграції в європейську спільноту. Це зумовлює актуальність дослідження проблематики регіональної економічної політики.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання регіонального розвитку досліджуються в працях багатьох вчених, зокрема Варналія З.С., Круша О.О., Кожемяченко О.О., Мельника А.Ф., Михасюка І.Р., Стеценка Д.М. та ін. **Метою даної статті є** дослідження засад формування політики регіонального розвитку та напрямів її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішне здійснення соціально-економічних перетворень в Україні значною мірою залежить від тісної взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, раціонального поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами й особливостями регіонів, ефективним використанням

їхнього природно-ресурсного, трудового, науково-технічного й виробничого потенціалу. Сьогодні регулювання соціально-економічного розвитку регіонів належить до пріоритетних завдань державного управління, ставши одним із ключових питань у процесі становлення нової моделі соціально орієнтованої ринкової економіки в Україні, вагомим механізмом забезпечення територіальної цілісності й суспільно-політичної стабільності в державі.

Економічний розвиток регіону – це процес, який повинен забезпечити зростання економічного добробуту населення регіону шляхом ефективного використання всіх наявних регіональних ресурсів. Метою економічного регіонального розвитку є пошук шляхів зменшення економічної нерівності між регіонами, стимулювання розвитку найбідніших регіонів, яке забезпечить вирівнювання економічного розвитку регіонів та зменшення розриву між найбіднішими та найбагатшими регіонами країни.

Успішний регіональний розвиток є функцією багатьох змінних, вплив яких слід враховувати при формуванні як поточних планів, так і стратегічних програм регіонального розвитку. Таким чином, регіональна економічна політика є продовженням державної економічної політики, невід'ємною її частиною та формується з урахуванням регіональних переваг та особливостей.

Нині виникла потреба з нових принципах і методах господарювання, опрацюванні алгоритму узгодження інтересів усіх суб'єктів економічних відносин на певній території. Політика регіонального розвитку за структурою досить складна. Основними у ній є такі блоки: політична, економічна, демографічна, соціальна і культурна, (поселенська), екологічна та науково-технічна.

Визначальною функцією місцевого економічного розвитку є забезпечення ефективного функціонування підприємницьких структур шляхом як розширення існуючих, так і створення та залучення нових. Тому на сучасному етапі формування ринкових відносин практично для всіх регіонів велике значення відіграє як мале, так і середнє підприємництво в сфері великого бізнесу. Підприємства, установи, організації, що займаються виробничою чи

невиробничою діяльністю різних типів та різних форм власності складають базу економічного розвитку регіону. Розширення бази є основним джерелом економічного розвитку регіону або окремої території.

Здійснення регіональної економічної політики потребує виявлення масштабів та ресурсів розвитку, визначення та оцінки перспективних варіантів розвитку та їх оцінки, що можливо забезпечити шляхом використання сучасних методів стратегічного планування, яке стало обов'язковим інструментом регіональної економічної політики розвинутих ринкових країн.

Раціональна інвестиційна політика є найвищим шляхом до вирішення структурної переорієнтації економіки на виготовлення конкурентоспроможної продукції.

Пріоритетним напрямом капітальних вкладень є технічне переоснащення і реконструкція діючих виробництв, Важливою ознакою нової інвестиційної політики стає подолання залишкового підходу до виділення коштів на потреби соціальної сфери.

Основні напрями реалізації соціальної і культурної політики – інтенсифікація регіональних процесів відтворення населення та його соціального кляду, охорона здоров'я і забезпечення соціальної незахищеності населення, розвиток його духовного і фізичного потенціалу. Соціальна культурна політика пов'язана також з розвитком туристичного і рекреаційного господарства у зонах з відповідним потенціалом, курортних поселень і скороченням у них небезпечної з огляду на охорону довкілля виробничої діяльності.

Регіональна політика формування поселенської (екістичної) системи реалізується через: збереження заселеності сільської місцевості на якомога більшій території, посилення життєдіяльності ще функціонуючих населених сільських пунктів: розвиток малих міст, міських поселень і сіл; розвиток, поряд з районними, регіональних центрів; стримування механічного зростання великих міст і стимулювання їх якісного перетворення. Екістичні процеси спрямовуються на поліпшення умов життя людей, підвищення економічної, соціальної і екологічної ефективності функціонування регіонів.

В екологічній політиці пріоритетним є територіальне управління (порівняно з галузевим) з урахуванням стану і особливостей кожного регіону. До компетенції місцевих органів управління входять: реалізація на місцях стратегії природокористування і охорони природи, застосування місцевих податків на природокористування і компенсаційних платежів за завдані збитки, ГДК забруднень, а також обмеження у природокористуванні залежно від місцевих природних умов.

Вирішення багатьох питань раціонального ресурсоспоживання і природокористування визначається науково-технічною політикою. Головні її завдання – цілеспрямована зміна структури, перепрофілювання промислового виробництва, технічне переоснащення його на базі сучасних високих технологій, правильне застосування хімічних засобів у сільському господарстві. Необхідною умовою технологічного розвитку є підвищення кваліфікації та перепідготовка керівників, спеціалістів та кваліфікованих робітників.

Таке спрямування регіональної політики вимагає чіткого розподілу повноважень у соціально-економічній сфері між центральними і місцевими органами та чіткого механізму державного регулювання регіонального розвитку. До компетенції центральних державних структур мають входити: розробка стратегії загального соціально-економічного розвитку країни, структурної, інвестиційної і зовнішньоекономічної політики; регулювання територіальних пропорцій розвитку господарства країни, рівнів соціального та економічного розвитку регіонів і визначення економічного районування України; проведення соціально-демографічної і містобудівної політики, а також розробка міжрегіональних вимог і стандартів, норм та нормативів.

Регіональні органи управління повинні займались і забезпеченням комплексного розвитку регіонів шляхом реалізації індикативних прогнозних планів, регіональних та певною мірою загальнодержавних програм; сприянням розвитку підприємництва; забезпеченням розвитку соціальної та локальної виробничої інфраструктури; регулюванням питань соціального забезпечення і зайнятості населення. До їх компетенції належать також формування місцевих фінансових ресурсів, розробка і реалізація програм використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища; формування розвитку міжрегіональних систем розселення; створення спеціальних (вільних) економічних зон, спільних підприємств; налагодження прикордонного товарообміну.

Висновок. Отже, політика регіонального розвитку повинна спиратися на механізм державного регулювання пропорцій, який включатиме реалізацію державних програм розвитку окремих регіонів, структуроутворюючих інвестиційних проєктів, залучення іноземного капіталу, пільгове кредитування тощо. Це сприятиме економічній самостійності регіонів та активізації підприємницької діяльності на місцях.

Список використаних джерел

1. Варналій З.С. Проблеми формування та реалізації активної державної регіональної політики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Концепція адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

Annotation. *The article contains a research of policy of regional development and such directions of its realization, as an investment, social, ecological and scientific and technical policy.*

Key words: *public regional policy, economic development of region, regional organs of management.*